

Zápisnica

Bez predvolania sa horemenovaný dostavil na tunajší úrad a udáva:

Som obyvateľom obce Malý Gýreš (*Malý Horeš*), okres Kráľovský Chlmec. Býval som tam od roku 1914. Mal som tam majetok, pozostávajúci z 10 jutár zeme, 1 domu s hospodárskym príslušenstvom.

Dňa 6. 11. 1938 prišli do môjho domu maďarskí četníci a dali mi príkaz, aby som ihneď opustil obec a odišiel za hranice. Opýtal som sa ich, kam mám odísť. Nato mi odpovedali, aby som išiel ku slepému Syrovému.¹ Toto mi povedali pred obecným starostom Andrásom Ráczom.

Potom ma opätovne vyzvali, aby som ihneď odišiel, lebo ináč mi bude horúco, keď ma budú musieť ešte raz k tomu vyzývať.

Bol som nútený nechať tam celý svoj majetok a odísť len s tým, čo som mal na sebe ja a moja žena.

Konečne dovoľujem si podotknúť, že domovským právnom prislúcham do obce Nižné Zbojné (*Zbojné*), okres Medzilaborce.

Zápisnica prečítaná, schválená a podpísaná.

D. a h.

Okresný náčelník:
Vojtech Kováts, v. r.
Zapisovateľ:
Juraj Pavlov, v. r.

Vypočutý:
Samuel M., v. r.

SNA, KÚ, kr. 256, f. 71527/38 prez., bez č.

¹ Generál Jan Syrový, predseda ústrednej vlády Č-SR.

25. november 1938, Bratislava.

Krajinské žandárske veliteľstvo podáva informácie, ktoré získal strážmajster František Jedlička, o osudoch slovenských a českých kolonistov na okupovanom území.

Vrchný strážmajster František Jedlička, t. č. pridelený na četnickej stanici Kerestúr (*Križovany nad Dudváhom*), okres Trnava, od spoľahlivého dôvernika získal tieto správy o osude slovenských a českých kolonistov v Košútoch a Švehlove (*Nové Osady*), (bývalej kolónii Hajmáš a Sedín).

Dňa 21. 11. 1938 všetci českí a slovenskí kolonisti, ktorí vzdor násilnostiam maďarských orgánov a maďarského obyvateľstva zostali v Košútoch a Švehlove, od maďarských četníkov dostali rozkaz, aby ešte toho istého dňa opustili územie maďarského štátu a odniesli so sebou len to, čo unesú v rukách. Za niekoľko hodín po tomto rozkaze bolo zo Švehlova (okres Galanta) a Košút vyhnaných asi 60 osôb. Museli tam zanechať všetok majetok a boli prinútení podpísať vyhlásenie, že sa dobrovoľne vzdávajú svojho majetku.

V obci Košúty je ubytované jazdné delostrelectvo, v kolónii Hajmáš, Sedín a vo Veľkom Fedýmeši (*Veľké Úľany*) sú ubytované teroristické tlupy „szabadsapatok“¹.

Krajinský veliteľ četníctva:

Podpis, v. r.

AMZV ČR, PrS., kr. 60, f. 19, č. 174 071/VI-4/38.

¹ Pozri dok. č. 2

26. november 1938, Modrý Kameň.

Okresné žandárske veliteľstvo posíla záznam okresnému úradu o výpovedi Bruna B., predtým kolonistu v obci Želovce – samota Ortášpusta, ktorý vypovedal, ako ho maďarské vojenské orgány vyhostili z okupovaného územia bez toho, aby mu uviedli dôvody.

Dňa 26. 11. 1938 sa dostavil na moje veliteľstvo Bruno B., kapitán v zálohe, a udal:

Želovce a príslahlé okolie bolo dňa 8. 11. 1938 obsadené maďarským vojskom. Ako čs. príslušník a manžel Darinky, rod. M., nar. v Želovciach a spolumajiteľky hospodárstva na Ortáš puste (*Želovce*) vo výmere asi 200 kat. jutár, išiel som sa 9. 11. 1938 osobne hlásiť do Želoviec na maďarské miestne vojenské veliteľstvo, aby som sa informoval, či sa tam môžem nerušene zdržiavať. Dostalo sa mi informácií, že proti môjmu pobytu nie sú žiadne námietky a toto rozhodnutie mi vyhlásil okresný vojenský veliteľ maďarský nadporučík Tomássy.

Proti jeho rozhodnutiu protestoval akýsi major a hlavný okresný slúžny, ktorí žiadali, aby som sa okamžite vzdialil. Keď som to zbadal, žiadal som, aby som sa mohol zdržovať na Ortáš puste až do príchodu môjho švagra Dr. Ivana M., spolumajiteľa hospodárstva. To mi bolo prisľúbené.

Švagor Dr. M. sa po demobilizácii z čs. armády dňa 22. 11. 1938 vrátil domov.

Dňa 23. 11. t. r. šiel som s ním hlásiť sa opäť na vojenské veliteľstvo do Želoviec, kde ma zazrel onen major. Opýtal sa ma, že odkedy bývam na území veľkého Maďarska. Odpovedal som, že od roku 1921, keď som bol prepustený z vojska. S touto odpoveďou pravdepodobne nebol spokojný, nakoľko ma odviedol do kancelárie hlavného slúžneho. Tam som tiež vyhlásil, že bývam v Želovciach od roku 1921. Potom slúžny odpovedal, že preto nemám nárok a právo, aby som ďalej býval v Želovciach, lebo vraj podľa vládneho nariadenia toto právo prislúcha len tým, ktorí bývali na obsadenom území pred rokom 1918.

Potom mi nariadili pripraviť sa, lebo v priebehu 24 hodín dôjdu do môjho bytu 2 četníci a tí ma vyhostia na čs. územie.

Nestalo sa tak. Keď táto lehota schádzala a nik pre mňa neprišiel, sám som išiel do Želoviec. Tam mi onen major nariadil, aby som sa teda 25. 11. 1938 s manželkou a so 4-ročným dieťaťom, dievčatkom Kristínou išiel do Želoviec a odtiaľ ma četníci odvedú na demarkačnú čiaru.